

ARVAMUS

Newcastle'i haigusest lindudel

ANDRUS LEIS
Järvamaa Veterinaar keskuse juhataja

Rändlinnud on saanud ja seoses sellega on ka tõusnud oht nende poolt edasi kantavate ohtlike nakkushaiguste nagu lindude gripp ja Newcastle'i haigus levikuks. Lindude gripist oleme siiani Eestis pääsenud kuid Newcastle'i haigus esineb meil looduskindelena kogu riigis. Metslindudel ja tuvidel ei pruugi haigus ennast mingil moel välja näidata kuid selle lindlatesse sattumine loodusest on üsna tõenäoline. Seda näitasid ka eelmise aasta juhtumid. Eriti tõstan siinkohal esile Talleggi juhtumi, mis põhjustas antud põllumajandussektorile ülisuurt majanduslikku kahju. Esmase ettevaatusabinõu on lindude pidajatel kindlasti vältida võimalikult metslindude ja kodulindude otsekontakte. Tegelikult ei ole see üldjuhul siiski võimalik. Seetõttu tehti muudatused põllumajandusministri määrusega kinnitatud Newcastle'i haiguse tõrje eeskirjas.

Määrus kohustab kõiki kodulindude pidajaid kellel on üle 50 lindu need ennetavalt vaktsineerima Newcastle'i haiguse vastu. Nõue kehtib alates 1. aprillist käesoleval aastal. Alljärgnevalt väljavõtte kõnesolevast määruse § 4-st mis käsitleb ennetava vaktsineerimise kohustust:

- Loomapidaja, kellel on üle 50 kodulindu, on kohustatud Newcastle'i haiguse ennetamiseks oma linnud vaktsineerima (edaspidi ennetav vaktsineerimine).
- Ennetava vaktsineerimise viib läbi tegevusluba omav veterinaararst.
- Loomapidaja koostab Newcastle'i haiguse vastase ennetava vaktsineerimise läbiviimiseks ennetava vaktsineerimise programmi ning esitab selle Veterinaar- ja Toiduametile heakskiitmiseks «Loomatauditõrje seaduse» § 431 kohaselt. Ennetava vaktsineerimise programmis peavad sisalduma vähemalt järgmised andmed:
  - andmed ettevõtte või muu lindude pidamise kohta, kus ennetavat vaktsineerimist tahetakse teha (asukohat ja aadress);
  - ennetavat vaktsineerimist tegeva ja vaktsiini kasutamise eest vastutava veterinaararsti nimi;
  - kasutatava vaktsiini nimetus;
  - vaktsiini säilitamise, kasutatud vaktsiini pudelite ja kasutamata jäänud vaktsiini kahjutustamise kord;
  - jooksva aasta jooksul ettevõttesse või muusse lindude pidamise kohta võetavate lindude arv ja ennetava vaktsineerimise ajakava;
  - ennetava vaktsineerimise skeem;
  - ennetava vaktsineerimise tõhususe hindamiseks seireproovide võtmise ning nende laboratooriumisse saatmise ajakava.

Panen südamele suhtuda antud nõudesse ülima tõsidusega sest ennetav vaktsineerimine vähendab riski uute suurte taudipuhangute tekkeks riigis. Seetõttu on ka vaktsineerimise nõude eiramise korral ette nähtud vastutus Loomatauditõrje seaduse §589 alusel.

Huvi korral saab määruse terviktekstiga tutvuda Elektoonilise Riigiteataja internetiaadressil: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12902218>

Võimalikku lisainfot saate oma piirkonna volitatud loomaarstilt.

Algas Päästeameti teavituskampaania "Suits tapab hääletult!"

14.-28. aprillini kestva Päästeameti teavituskampaania "Suits tapab hääletult!" eesmärgiks on juhtida tähelepanu suitsetamisega kaasnevale tuleohule eluruumides. Ligi pooled tuleohuohuolust leivad aset just hooletu suitsetamise tagajärjel.

Päästeameti ennetustöö osakonna juhataja Viola Murdi sõnul ollakse sunnitud võitlema inimestesse tugevalt juurdunud sotsiaalse harjumusega, mistõttu on seekordne kampaania ka väga terav ja jõuliste loovlahendustega. "Enamasti ei teata, et tuleohuohuolust leivad aset just hooletu suitsetamise tagajärjel.

Sel aastal on põlengutes hukkunud 40 inimest, kellest 16 hooletu suitsetamise tagajärjel eluruumides.

Möödunud aastal hukkus tulekahjudes 132 inimest, neist 104 eluruumides aset leidnud põlengutes. 57 juhtul sai surmavaks osutunud põleng alguse hooletust suitsetamisest.

Kampaania teavituskanalidena kasutatakse televisiooni, raadiot, ajalehti ja välimeedia reklaamtahvleid.

Vigade parandus

RAIVO PINK
Volikogu liige, IRL

Kolmes Türi Rahvalehe numbris (29. veebruar, 4. ja 11. aprill) on Aivo Prüssel seadnud kahtluse alla volikogu liikme õiguse volikogu ja vallavalitsuse tööd analüüsida ning avalikult ettepanekuid teha. Kuna sellise seisukohaga pole mul võimalik nõustuda ning et tema artiklites on valeinfot, siis toon järgnevalt vastavad selgitused.

On käsitatamatu hurjutada volikogu liikmeid selle eest, et nad valla elu puudutatavatest asjadest ajalehes kõnelevad. Olen vastupidisel seisukohal: volikogu liige on võtnud endale vabatahtlikult kohustuse valla arengu eest hea seista. Praeguste analüüside eesmärk on see, et mõned küsimused paremini läbi mõelda. Probleemide mahavaikimine ning oma ettepanekute tutvustamata jätmine oleks kohatu.

On kummaline lugeda, et volikogu turvalisuskomisjonilt pole olnud kuulda ühtki mõistlikku ettepanekut, mis aitaks turvalisust parandada, ega opositsioonil ühtegi head ideed ega mõtet edaspidise tegevuse kavandamiseks. Et on olnud paremaid kuulajaid, kinnitab asjaolu, et komisjonides ja volikogu istungitel esitatud ettepanekute on osa vallavalitsus tänaseks ka

ellu viinud. Tõene võimalus on imesitada - kas siis tõesti on vallavalitsus realiseerinud ebamõistlikke ettepanekuid?

A.Prüssel on rõhutanud, arusaamatul põhjusel halvustavas võttes, Rain Kaarjase kuulumist erakonda. Kahjuks ei ole ta IRL liige (minule teadaolevalt ei kuulu ta ühtegi erakonda), küll aga on kandideerinud IRL nimekirjas erakonna poliitika toetajana. Samamoodi, nagu A. Prüssel kandideeris 1996.a ja 2002.a ühe teise erakonna nimekirjas. Selle eest tuleks neid mõlemaid tunnustada, kuna omavalitsuse elu korraldamine vajab aktiivseid ettevedajaid.

Väide, et omavalitsuste ühinemine on läbi viidud valesti, ei ole tõene, sest selle aluseks on olnud analüüsid viidi läbi vastavalt seadusandlusele. Mitmed teised valdad, kes ühinesid samade reeglite järgi kinnitavad, et on suutnud tänu ühinemisele anda paremaid teenuseid ning rohkem säästa investeerimiseks. See paraneb arvama, et autoga kraavi sõites ei peaks esmalt autot kiruma.

Nõustun osaliselt väitega, et on mittetulundusühingu enda otsus, kas ta taotleb projektide abil

lisaraha ning sel puhul ei sõltu valla tööst projektidega lisaraha saamine. Olen nõus, sest vägisi raha anda ei saa. Samas on teada, et arendamissoovid on küll olemas ning Türi Vallavalitsuse kui ametiasutuse põhimääruses on kohustusena kirjas „täiendavate finantseerimisallikate leidmiseks projektide koostamisele kaasaaitamine; piirkonna konkurentsivõimet tõstvate projektide ettevalmistamine, koostamine ja koostamisele kaasaaitamine“. Lisaks on ülesandena kirjas „linna-alevikuvanemate ja külavanemate ning kodanikeühenduste nõustamine ja abistamine projektikavandite koostamisel“. On tore näha, et külaliikumise spetsialist Riina Trumm võtab seda kohustust tõsiselt ning valla abistavat rolli ei eita.

Valitsemiskuludest rääkides: kirjutasin 22. märtsi Türi Rahvalehes järgmist „Ka mina olen seda meelt, et Türi valla juhtimiskulude kasv on olnud liialt kiire: kolme aastaga 53 protsenti võrreldes sellega, mis kulutasid neli omavalitsust eraldi.“ Kontrollime koos fakte.

Türi valla 2006. aasta eelarves, mis on avalikustatud Riigi Teatajas on kirjas, et kinnitatud eelarve järgi olid 2005. aasta Türi valla (ehk siis kokku nelja ühineva omavalitsuse) üldvalitsemiskulud ilma investeringuta, reservfondi ja valla teenindamiseta 11,6 miljonit. 2008. a. eelarve kohta on Riigi Tea-

tajas kirjas, et Türi valla üldised valitsemiskulud ilma valla eelarve reservfondi ja võetud laenude teenindamiskuludeta on planeeritud 17,7 miljonit. Arvutustehe kinnitab minu väite õigsust, kasv on 53%.

On raske mõista kriitikat, et IRL avalikustas erakonna ettepanekud riigikogu töö muutmiseks. Riigikogu ei kuulu ühelegi erakonnale ega selle toimimine pole riigikogu siseküsimus, mida rahvaga ei tohi arutada. Vastupidi, riigikogu on just nimelt rahva teenistuses ja seetõttu on oma vastavad ettepanekud esitanud avalikult kõik erakonnad peale Rahvaliidu. Neis ettepanekutes on IRL kirjutatud, et mitmed Riigikogu liikmed osalevad põhiseaduse vastaselts riigi äriühingute nõukogudes ning on märkinud, et põhiseaduslikkuse tagamiseks tuleb lõpetada riigikogu liikmete osalemine neis nõukogudes. Meenutan, et Isamaa ja Res Publica liit keeldus Riigikogu liikmeid nende äriühingute nõukogudes saatmast. Samamoodi toimisid sotsiaaldemokraadid. Need kaks erakonda austavad põhiseadust ka oma tegudes!

Seda lugu kirjutades loodan, et volikogus ja komisjonides esitatud ettepanekute lähtuvad täpsemad analüüsid ja tegevusvariandid jõuavad vallamajast peagi ka volikogu ette. Siis saaks eelarveosakond sel aastal rahulikuma südamega uut eelarvet hakata ette valmistama.

Elame üheskoos kaua ja tervelt

MARET MARIPUU
sotsiaalminister

Tervist! Ole terve! Jää terveks! Eestikeelsed tervitusõnad annavad edasi iga inimese suurimat soovi endale ja oma lähedastele. Iga riik tahab, et elanikud oleksid terved. Eesti elanike tervise eest seismise tähtsuse ja tee selle saavutamiseks oleme kirja pannud vastvalminud rahvastiku tervise arengukava.

Rahvastiku tervise arengukava on väga oluline suunanäitaja. Pole targemalt tehtud investeringut kui oma tervisesse. Järelikult ei saa ka riigi jaoks olla targemini paigutatud raha kui rahva tervise edendamiseks. On ju selge, et kui inimesed on terved, on nad aktiivsed ja tegusad. Ja sellest võidab kogu ühiskond – majandus areneb, riik on stabiilne ja inimesed rikkamad. Arengukava rakendamine vähendab tervisekahjusid ja see on rahaliselt mõõdetav summa. Investeering tervisesse on parim kokkuhoid.

Rahva heast tervisest annab tunnistust pikk eluiga. Eestis täna sündiva lapse oodatav eluiga on 73,2 aastat. Euroopa keskmine eluiga on aga 78 aastat. Seda viieaas-

tast vahet tuleb vähendada. Rahvastiku tervise arengukavas seame eesmärgiks, et aastaks 2020 pikeneks meeste keskmine eluiga 75 aastani ning naiste oma 84 aastani. Täpsemalt soovime, et mehed elaksid tervena keskmiselt 60 ning naised 65 aastat.

Eestis iseloomustab kurb fakt, et mehed elavad naistest keskmiselt 11 aastat vähem. Ka see vahe peab vähenema. Pered peavad olema terved, lastel olema isad ja vanaisad. Üheskoos on nii noores kui vanas eas lihtsam elada. On kaaslane, kellega rõõme ja muresid jagada, kellelt nõu küsida, raskel hetkel tuge leida.

Liialt paljud Eesti mehed surevad liiga noorelt. Noored mehed leivad oma otsa vigastussurmades (liiklusõnnetused, alkoholimürgitused, uppumised jne). Keskealised lõpetavad elutee südame-veresoonkonna haiguste tõttu. Nii õnnetused, südame-veresoonkonna haigused kui ka paljud kasvajakud on ennetatavad. Peame oma mehi veenma, et nad rohkem enda eest

hoolitseksid ja käitusküllid end säästvalt. Dr Ain-Elmar Kaasik ütles, et kui ükski mees ei hukkuks enam üheski õnnetuses, pikeneks Eesti meeste eluiga kuue aasta võrra. Kõiki õnnetusi ära hoida pole võimalik, ent peame tegema endast olenevat, et surmaga lõppevaid õnnetusi juhtuks minimaalselt.

Tervis on see, kui meil on nii vaimselt kui füüsiliselt hea olla, meie ümber on lähedased ja tunneme end majanduslikult kindlalt. Me tahame, et Eesti inimesed oleksid terved ja õnnelikud. See on saavutatav vaid kogu ühiskonna koostöös.

Eesti püsijäämist ning edasist arengut silmas pidades tuleb iga otsust tehes lähtuda sellest, et ei seataks ohtu inimeste tervist. Noorte terviseõpetus, turvalised maanteed, liikluskultuuri edendamine, tervislik toitumine, sportimisvõimalused, tervisesõbralik elu- ja töökeskkond, parim arstiabi, nõustamine jne on valdkonnad, kus ministriametid ja kohalikud omavalitsused saavad väga palju ära teha. Tervis tuleneb meie enda valikutest ja kõigest, mis on meie ümber, nii keskkonnast kui sotsiaalsetest mõjuritest. Keskkond pole ainult naastrehvide alt õhku paiskunud porikamakad ja asbest, mis kopse rikub vaid ka võimalus tunda en-

nast hästi riigis, kus sa elad, sõltumata rahvusest. Sotsiaalne sidusus on vaimse tervise oluline komponent. Samuti on tähtis tervist toetav töökeskkond – viibib ju täiskasvanud inimene poole oma elust tööl. Töötajad ja tööandjad arutavad praegu hoolega töölepinguseadust, mis aitab reguleerida töökohal olevat suhte-keskkonda. Ettevõtteid ise saavad väga palju ära teha, kui nad tähtsustavad oma töötajate tervist. Ning loomulikult on oluline kolmanda sektori, mittetulundusühingute panus meie inimeste hea tervise eest seismisel.

Õiged väärtushinnangud on tervise vundamendikivid. Tervis saab alguse meist endast, sellest, mida otsustame süüa, juua ning kuidas veedame oma vaba aega. Meie käitumine mõjutab otseselt järgmist põlvkonda. Peame ise olema terved, et sünniks terved lapsed, et nad õpiksid meie pealt tervislike eluviise ning elaksid kaua ja õnnelikult.

Sel nädalal tähistame südame-nädalat. Oma südamega tuleb hästi läbi saada. Selleks tuleb lõpetada suitsetamine, tarbida alkoholi mõõdukalt, süüa tervislikku toitu, liikuda värskes õhus ja veeta aega oma perekonnaga. Kui me seda varem pole teinud, tuleb südame-nädal kindlasti alustada.